

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

7. štev.

V Ljubljani, dne 3. aprila 1897.

VII. leto.

Jugoslovanski klub in klerikalci.

V postavodajnih zborih raznih držav je navada, da se poslanci, ki imajo zastopati blizu iste koristi, združijo v posebne zveze, ki se imenujejo klubi. V klubu se poslanci posvetujejo o vseh vprašanih, ki se razpravljajo v državnem zboru, ali katere mislijo sami v zboru sprožiti. Natančno se dogovore, kakšna vprašanja in zahteve bodo stavili v državnem zboru, in dogovore, kako bodo glasovali. Tako združenje je potrebno, ker se s tem povzdigne ugled vsake stranke, ako se vé, da za to, kar zagovarja ta ali oni njen govornik, so pripravljeni vsi glasovati.

Vlada se v posamičnih vprašanih dogovarja s temi klubi in tudi klubi se mej seboj dogovarjajo. Pri tacih razmerah posamičen poslanec ne more dosti doseči, treba je, da ga podpira klub njegov. Vsakemu pametnemu človeku je jasno, da slovenski poslanci morejo vstopiti le v tak klub, kjer najdejo prijatelje naše narodnosti. To je jedino mogoče, če se v klub združijo mej seboj ali pa še z drugimi Slovani. Popolnoma protinaravno je pa, če Slovenci vstopijo v kak nemški klub. Nemec, bodisi te ali one stranke, ni nikdar drugače prijazen Slovincem,

nego če potrebuje njih pomoč. Slovenci so dolgo časa sedeli v Hohenwartovem klubu in imeli večkrat priložnost se prepričati, da klub jim dela same ovire. Za svoje težnje našli so le težko in kaj mlačno podporo. Vendar so v tem klubu sedeli tudi nekateri drugi Slovani, ki so imeli nekaj srca za nas. Vse slabše bodo razmere sedaj v nemških klubih za Slovence, ker v nobenem ne bode drugih Slovanov.

Proti koncu zborovanja minolega državnega zbora so se bili dogovorili slovenski in hrvatski poslanci na Dunaju, da si osnujejo svoj klub. Za to so bili vsi slovenski poslanci. V dotični izjavi, katero je podpisal tudi dr. Ivan Šušteršič, se pravi, da je, ne oziraje se na različnost političnih načel, tak klub mogoč in našemu narodu koristen. Sodil bi bil, da naši klerikalni gospodje se niso za tako izjavo izrekli kar za šalo, temveč, da bodo kot možje zahtevali, da se to izvrši, kar smatrajo za narodu koristno, če pa bi vodstvo klerikalne stranke temu ne pritrnilo, da ne vzprejmejo več poslanstva. Tako postopanje bi od njih bilo možko, nikakor pa ni lepo, da dane besede ne držé.

LISTEK.

Pučarjeva družina.

Spisal Sorcov.

I.

Mnogobrojna ni bila Pučarjeva družina, nikakor ne, ker je štela vsega skupaj samo troje prebivalcev. Bili so pa to: dve sestri Micka in Minca in pa brat Miklavž. In čudna je bila ta družina, ker vsi trije skupaj niso bili za jednega pametnega človeka.

Najprej je treba, da se do dobra seznanimo s posameznimi njenimi udi. S Pučarjevo Micko, Pučarca so ji navadno rekli, s to vas seznanim najprej že zato, ker je bila glava celi družini. Obraza je bila širokega, pod topim nosom pa ji je raslo nekaj dolgih, črnih kocin iz

rujave kože. Usta je imela široka; kadar se je pa zasmejala tako glasno in čudno, se ji je pokazala v ustih cela vrsta širokih rujavih zob. Pa gluha je bila, jako gluha. Hudobne ženske so pač govorile, da je takrat, če so jo v njeni navzočnosti kaj vleklo čez zobé, kaj dobro sišala. Postave je bila srednje, pa močna je bila, močnejši kakor marsikateri možak. Na glavi je imela navadno živo pisano, z velikimi rožami prepreženo ruto, zavezano zadej za tilnikom. Krilo je imela iz trdnega, domačega platna; strgana navadno ni bila. Po zimi je bila obuta v široke, rujave čevlje na kveder; po leti je pa hodila bosa okoli. Kadar je bil hud mraz, je nategnila nase tudi že precej umazani kožuh, našit zadej na hrbtu z velikimi rudečimi rožami. Splošno pa je veljala Pučarca za malo prismojeno, malo neumno. Če je imela srečati človeka, se mu je režala najmanj kakih dvajset korakov naprej, četudi ga ni poznala.

Kakšni zastopniki naroda so pač taki možje, pri katerih moška beseda tako malo velja. Kdo more od njih pričakovati, da bodo zares držali, kar so svojim volilcem vse obetali. Klerikalci, ki se sedaj pripravljajo, da smuknejo v kak nemški klub, katerih glasila sedaj pišejo proti jugoslovanskemu klubu, so se tudi izrekli za jugoslovanski klub jedino zaradi volitev. Pri volitvah so ti gospodje navadno strašno slovanski in narodni, a jedva minejo volitve, pa se jim ta narodna navdušenost razkadi. Dokler so bile volitve, so jih listi še vedno izrekli za skupno delovanje z drugimi jugoslovanskimi poslanci.

Sedaj se je tudi pokazalo, kdo seje razpor. To je bila najlepša priložnost, da vsi jugoslovanski poslanci skupno delujejo, a klerikalci so tako delovanje razdrli, ko so videli, da sami ne bodo mogli v jugoslovanskem klubu gospodariti. Vstopili bi pač v jugoslovanski klub, a le tedaj, če bi v njem sami odločevali in bi klubu bile klerikalne težnje prva in narodnost šele poslednja stvar. Ko so pa videli, da bi klubu narodnost imela biti več, so se pa ustrašili pred njim.

Slovenski poslanci na Dunaju bodo zopet razdeljeni in to bode gotovo v škodo njih delovanja. Zato se bo-

jimo, da ne bodo naši poslanci, zlasti v narodnem oziru ničesar mogli doseči. Da imamo svoj jugoslovanski klub, bi lahko stopili tudi v zvezo z drugimi slovanskimi klubi, zlasti s češkim, kar bi slovenski stvari jako koristilo. Poslanci, ki se bodo držali kacega nemškega kluba, pa ne bodo mogli vstopiti v tako zvezo, ker jih bode klub oviral, in tudi ni gotovo, da bi Čehi se za želje tacih poslancev dosti zmenili, ki pripadajo klubu, ki zastopa jim nasprotno težnjo.

Naši klerikalci so zopet s tem pokazali, da jim je narodnost deveta briga, dobra jim samo za agitacijsko sredstvo pri volitvah. Radi predbacivajo narodni stranki zvezo z Nemci, katere seveda v resnici nikjer ni. Pač je pa resnica, da so klerikalci precej časa na Dunaju hodili roka ob roko z liberalnimi Nemci, jim na ljubo lepo zatajili vero in narodnost, ker so mislili, da je to v prid klerikalizmu.

Zato pa razsodni ljudje klerikalnim obrekovanjem ne bodo verjeli, ker skušnje kažejo, da je klerikalec samo tedaj naroden, kadar misli, da to koristi drugim njegovim namenom.

Deželni zbor kranjski.

V podrobni proračunski razpravi k poglavju „stroški za zdravstvo“ se oglasi poslanec dr. Majaron in izraža svoje veselje nad tem, da so njegove prejšnje besede za Idrijo našle v zbornici tako prijazen odmev. Ravnokar pa mu je došla prošnja mestnega županstva v Idriji, katero prečita in ki gre na to, da bi deželni zbor dal podporo za asanacijo mesta, ker zasebniki nikakor ne zmorejo dotičnih stroškov. Poslanec dr. Majaron opozarja na to, da so se zadnja leta v Idriji večkrat pokazale epidemične bolezni. Vzrok temu je voda v zvezi s slabo kanalizacijo pri hišah. Sedaj so zdravstveni organi izdali vse polno naredeb, katere zahtevajo veliko žrtev od občine in od posestnikov. Tu pa mora dežela na pomoč priti,

Pa omožila bi se tudi grozno rada. Naj si jo vprašal kedarkoli, letos ali lani: „Micka, kdaj se pa omožiš?“ je odgovorila:

„Pred pustom.“ Če si jo pa povprašal, koliko je stara, je odgovorila silno modro: „Trikrat dvajset.“ „Kateroga pa vzameš?“ So jo nato še navadno spraševali poredneži. „Tacega ni pod zvonom sv. Štefana, pa tudi pod zvonom sv. Vožbolta ne. Tavžent dote bo imel, pa še meni bo balo napravil.“ „Ej, ej, Micka, ti si pa srečna!“ In zakrohotala se je tako veselo, pa tudi tako čudno, da se ji je vse smejalo. T kšna je bila torej Pučarica, takšna je bila gospodinja Pučarjeve družine.

Micki po svojih lastnostih je bila precej podobna njena sestra Minca. Obraza je bila suhega, nos je imela čez mero velik in spičast. Govorila je skozi nos in zelo nerazumljivo. Života je bila suhega in drobnega; pri hoji se je držala jako naprej, kakor bi imela vsak hip pasti

kajti absolutno nemogoče je, da bi revni rudarji, ki imajo kako kočo, trosili za njih razmere ogromne svote. Kakor država, ima tudi dežela potom priklad k dohodku od rudnika vsako leto veliko deleža od rudarskih žuljev; zato pa je tudi dežela zavezana, kolikor toliko prispevati k zdravstvenim stroškom, to pa tem bolj, ker se je vodovod v Idriji gradil brez njene podpore in ker dežela že več kot deset let za Idrijo nič storila ni. Ker je deželni proračun že sestavljen in se torej ne dá več popolnem ugoditi prošnji županstva, predlaga dr. Majaron, naj se vsaj 2000 gld. dovoli iz dispozicijskega kredita in stavi naslednjo resolucijo: Deželnemu odboru se naroča, da v svrhu asanacije mesta Idrije podeli za sedaj občini in

na obraz. Veljala je pa tudi ta za malo prismuknjeno in ne preveč pametno. Ob delavnikih ni bila posebno čedno oblečena, ob nedeljah je pa tudi ona hotela biti lepa. Takrat je djala nase včasih rudeče, včasih zeleno krilo, žive barve so ji bile posebno zelo povšeči. Tudi na glavo je rada obesila kaj rudečega, tako, da so se purani vselej repenčili, kadar so jo le zagledali. Razua tega pa je imela na sebi pod krilom gotovo vsako nedeljo po troje pošterkanih in široko vsaksebi stoječih jader, ki so šumele in se ji opletale okolo drobnega telesa. Kadar sem videl, da tako našemarjena gre mimo naše hiše, zavpil sem navzočim: „Punca iz cunj gre.“ Ta priimek: „Punca iz cunj“ so ji namreč nedeli zaradi množice jader, katere je imela na sebi. Takoj sem šel iskat tetin „trompihel“ in poiskal mej drugimi risarijami punco iz cunj in primerjal s Pučarjevo Minco.

(Dalje prihodnjič.)

prebivalcem podpore po potrebi do zneska 2000 gld. in se pri tem posluži kredita, dovoljenega mu v pogl. XII., naslov 5." — Zbornica vzprejme nasvetovano resolucijo soglasno.

Poslanec Pakiž priporoča v posebni resoluciji, naj bi deželni odbor vplival na to, da bi se uvedli zdravstveni uradni dnevi, in sicer v Sodražici in v Loškem Potoku.

Poslanec Višnikar opozarja, da je že pred leti priporočal ustanovitev zdravstvenih uradnih dnij za razne kraje na Kočevskem in za Loški Potok. Neprimerno bolj potrebna, nego za Sodražico, je upeljava zdravstvenih uradnih dnij za Loški Potok, zategadelj priporoča, naj se v prvi vrsti jemi ozir na Loški Potok.

Poslanec dr. Schaffer povdarja, da je to vprašanje v prvi vrsti denarno. Zdravstveni uradni dnevi se lahko uvedejo, če hočejo zdravstveni okrožni zastopi dotične zdravnike za njih trud odškodovati.

Predlagana resolucija se vzprejme.

K poglavju „Troški za pouk omike in dobrodelne namene“, in sicer k točki „Polovica troškov za c. kr. realko“, se oglasi poslanec Lenarčič, kateri opozarja, da morata dežela in ljubljansko mesto pač prispevati za ljubljansko realko, sicer pa, da nimata nič govoriti. Deželnemu zboru pristojna zakonodajstvo gledé realke. Razen Tirolske, Gališke, Trsta in Goriške imajo vse dežele svoje realne zakone, in dobro bi bilo, da se izda tudi za Kranjsko, da zamore dežela urediti ljubljansko realko, kakor je primerno za naše potrebe. Predlaga resolucijo, naj deželni odbor v prihodnjem zasedanju predloži načrt realškemu zakonu.

Pri poglavju „Občila“ je poslanec Globočnik zagovarjal zgradbo železnice Škofja Loka-Divača in priporočal, naj se deželni zbor v posebni resoluciji izreče zanjo. Baron Schwegel je proti loški železnici. Deželni zbor se je naposled izrekel, naj nova železniška proga sploh drži preko Kranjskega.

V seji dne 5. marca je poslanec Hribar utemeljeval svoj predlog glede meščanskih šol na Kranjskem. Govornik poudarja, da imajo meščanske šole namen, služiti prebivalcem mest in industrijalnih trgov. V meščanskih šolah naj se izomikajo oni, kateri se ne mislijo posvetiti višjim študijam. Na Kranjskem imamo zdaj samo jedno meščansko šolo, katero je ustanovil neki mecen. Uzrok, da se meščanske šole v nas niso ustanovile, tiči v tem, da morajo v drugih kronovinah skrbeti za meščanske šole okrajni zastopi, pri nas pa šolski okraji. Ako hočemo imeti meščanskih šol, moramo skrbeti, da prevzame troške zanje normalnošolski zaklad. Vprašanje je, ali je sploh vredno, da se potegujemo za napravo meščanskih šol. Ni dvoma, da je v nas mnogo taci, ki bi svoje otroke radi pošiljali v meščanske šole, zlasti v Ljubljani. Zdaj skrbe za vzgojo svojih otrok tako, da jih pošiljajo v spodnje razrede srednjih šol, ali izobrazba, katero dobe otroci tam, je jednostranska in nikakor ne tako primerna

kakor ona, katero bi dobivali v meščanski šoli. Tudi vzgojeslovci pravijo, da so tisti dijaki, kateri prihajajo na učiteljska iz meščanskih šol, dosti boljši, nego tisti, kateri prihajajo iz srednjih šol. Še drugo korist bi imele meščanske šole. Po § 42. drž. zakona o ljudskih šolah je država vezana ustanavljati nadaljevalne tečaje za učitelje, kateri hočejo priti na meščanske šole, a samo tam, kjer so meščanske šole. Ako bi takih imeli, bi lahko zahtevali, da država take tečaje ustanovi. Po § 18. ljudskošolskega zakona imajo tisti, ki šolo vzdržujejo pravico ustanavljati osemrazredne ljudske šole namesto meščanskih in normalnošolski zaklad mora to breme prevzeti. Ko bi se ustanovile meščanske šole, bi bilo torej le kakih 10% več stroškov. Kako važnost pripisujejo drugod meščanskim šolam, se vidi iz števil. Na Dol. Avstrijskem je 96 meščanskih šol, od teh 45 na Dunaji, na Gorenjem Avstrijskem 8, na Solnograškem 2, na Štajerskem 7, na Koroškem 2, na Kranjskem 1, v Trstu 4, na Tirolskem 2, na Predarlkem 1, na Češkem 224 (126 čeških, 98 nemških), na Moravskem 74, v Šleziji 8, v Galiciji 7, v Bukovini 1, v Dalmaciji 5. Ljubljana je jedino stolno mesto, katero nima nobene meščanske šole. Potrebne so le za Ljubljano, k večjemu še za Idrijo, a ščasoma bi se morda izkazala potreba ustavoviti jih tudi v Novem Mestu in v Postojini. Troški bi znašali 6000 do 8000 gld. Svota ni velika, sicer pa je denar, ki se izda za omiko, koristonosno naložen.

Ta predlog se je odstopil deželnemu odboru, da drugo leto o njem poroča.

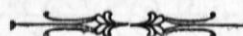
Poslanec Barbo je poročal o zavarovanju za življenje v svrhu olajšanja gospodarskih stisk. Če bi se kmet zavaroval za življenje, bi njegov sin po smrti nekaj dobil in treba bi mu ne bilo zadolžiti se, da plača doto svojim bratom in sestram. Poročevalec je torej predlagal, da izdela deželni odbor pravila za kako zavarovalnico. Gospod Hribar podpira ta predlog in razklada, kako bi morala biti osnovana taka zavarovalnica. Predlog se je vzprejel.

V seji dné 6. marca je deželni predsednik Hein odgovarjal na Hribarjevo interpelacijo zastran licejalne knjižnice. Obetal je, da se za sedaj vzemó primerni prostori v najem, potem se pa zgradi posebno poslopje.

Poslanec Ažman je pri naslovu „Šolstvo“ letnega poročila nasvetoval resolucijo, naj se na dekliških šolah v mestih in trgih nastavlja redovnice ali šolske sestre, če to zahtevajo tisti, ki šolo vzdržujejo. Zbor pritrdi nasvetovani resoluciji.

Dovolilo se je ljubljanskemu mestu potrebno posojilo za zgradbo topničarske vojašnice in elektrarne. — Odobril se je načrt za grajenje deželnega dvorca, ki bode stal 270.000 gld.

Nato je bila razprava o upeljavi tajnih in neposrednih volitev. Kakor smo že poročali, so stvar preprečili klerikalci s tem, da so odšli iz dvorane, in v zbornici ni bilo več tri četrtine poslancev, ki so potrebni za tako sklepanje. Potem se je zaključilo deželnozborsko zasedanje.

Politični pregled.

Novi državni zbor se je sešel minolo soboto. V ponedeljek ga je cesar otvoril s prestolnim ogovorom, v katerem se povdarjajo velika dela, izvršena v prejšnjem državnem zboru, zlasti volilna preosnova, in se naznanja, da bode državni zbor moral posvečevati največjo skrb socijalnim izboljšanjem. Vlada predloži državnemu zboru načrte glede zavarovanja zoper nezgode in za slučaj bolezni, predloge v varstvo obrtnega stanu in v pomoč hiračemu kmetijstvu. Maj prvimi predlogami bo zakonski načrt o ustanovitvi in uredbi kmetijskih zadrug. Prestolni ogovor zahteva, naj se čim prej dožene pogodba z Ogrsko in obeta premembo kazenskega zakona ter vojaškega civilno-pravnega reda, popolnitev učnih zavodov, zakon glede odškodovanja občin za pobiranje davkov in glede znižanja pristojbin pri prepisih. Glede notranje politike se glasi prestolni ogovor tako le: *Ako se naj posreči rešitev mnogih in važnih nalog, potem ne smejo posvetovanj in sklepanj motiti narodnostna vprašanja. Ugodna rešitev teh posvetovanj bo dobro uplivala na vse dežele in narode, pomagala poravnati nasprotstva in združevale vse sile v prid državi. Vlada se bo trudila, odstraniti ovira zblizjevanju in v okviru ustave delala na ublaženje nasprotstev, da tako ustvari podlago, na kateri se dosedanja nasprotniki morejo sporazumeti in tudi bodo porazumeli. Napovedane predloge bodo delale mnogo truda, a zanaša se na dobro voljo in marljivost, da se čim prej rešijo, že da dobé deželni zbori več časa za delo.* Končno izreka prestolni ogovor nado, da se posreči nemire v orijentu iz lepa uravnati, a treba je, da Turčija odpravi uzroke nemirov.

Nova zbornica poslancev. V novi zbornici poslancev je 43 nemških klerikalcev, 1 klerikalen Čeh, 5 klerikalnih Italijanov, 28 krščanskih socijalistov, 38 narodnih Nemcev, 16 Slovencev, 6 Rumunov, 11 Hrvatov, 2 Srba, 19 konservativnih veleposestnikov, 3 pristaši veleposestniške srednje stranke, 28 liberalnih veleposestnikov, 59 Poljakov, 6 zmernih in 5 radikalnih Rusinov, 60 Mladočehov, 1 radikalen Mladočeh, 1 agraričen Čeh, 4 pristaši poljske ljudske stranke, 50 nemških liberalcev, 14 liberalnih Italijanov, 1 socijalni politik, 14 socijalistov, 6 Stojalowskega pristašev, 5 Schönererjevih pristašev. Kako se bode iz teh strank in stranic sestavila nova večina, se še danes ne more nič gotovega reči. Posebno moči na toliko strank razcepljeni parlament pač ne bode imel.

Socijalisti v državnem zboru. Socijalisti so jedva prišli v državni zbor, a že so pokazali, da pri njih ne bode dosti obzirnosti. Tako so predlagali, da se zaprti gališki poslanec Šajer izpusti. Dosegli so, kar so želeli. Skoro vsa zbornica se je za njih predlog izrekla. Socijalist Dašinski je pa pri tej priložnosti grozno bičal delovanje vladnih organov pri volitvah v Galiciji in za vse

delal odgovornega grofa Badenija. — Ko so pa Čehi izjavili, da si zavarujejo stare češke pravice, so jih češki socijalisti napadli, da vlečejo stare listine na dan, ki niso več za sedanji čas. Treba je vso državo preosnovati po potrebah novejšega časa. Socijalisti so za strogo narodno enakopravnost.

Jezikovne naredbe. Vlada je izdelala dve jezikovni naredbi, jedno za Češko, drugo za Moravsko. Po teh dveh naredbah se bode v vnanjem uradnem poslovanju dvojezično uradovalo v teh kronovinah. Od novih uradnikov se bode zahtevalo, da se vsaj do 1904. l. priučé obema deželjnima jezikoma. Od tedaj za naprej se ne bode vzprejel noben uradnik, ki ne zna obeh deželnih jezikov. Od sedaj nastavljenih nemških uradnikov se ne bode zahtevalo, da bi se češki učili. Nemci se jako upirajo tem dvem jezikovnim naredbam.

Mittermayer. Dunajske protisemite je zadela mala neprijetnost. Izvedelo se je, da njih poslanec pete kurije Mittermayr ni popolnem čist človek, temveč je močno sumljiv, da je bil nekoč svojemu tovarišu, nekemu natakarkarju nekaj denarja ukradel. Stranka je pa sklenila, da ga ne smatra tako dolgo za svojega pristaša, dokler se ne opere tega, česar ga dolžé. Pozvali so ga tudi, naj odloži svoj mandat. Mittermayer oporeka, da bi bil kradel. Priznati je moral, da je to sam priznal v nekem pismu, a pravi, da so mu dotično pismo usilili. Kaj natančnejega pa ni mogel o tem povedati. Za stranko je stvar zaradi tega kočljiva, ker se je Mittermayerjeva stvar izvedela že pred volitvami in bi bili lahko od njegove kandidature odstopili. Tega pa stranka ni storila, ker se je bala za mandat, če bi poslednje dni preminjala kandidata.

Kreta. Ladije velevlasti so obkolile Kreto in ne puste privažati grškim ladijam streljiva in živeža na ta otok. Tako mislijo velevlasti prisiliti Grško in Krečane, da se zadovoljijo s tem, da se za sedaj Kreti dovoli neka samouprava. V tem se pa nadaljujejo boji mej mohamedanci in kristijani. V vseh krajih pa vlada strašen glad. Posebno je veliko pomanjkanje mej mohamedanci, ki so pribežali s kmetov v mesto. Zato so že oropali nekaj prodajalnic, Velevlasti pa reda ne morejo napraviti, ker nobena ne mara na Kreto poslati večjega števila vojakov.

Klanje Armencev v Tokatu. Nedavno so mohamedanci v Tokatu in okolici v Aziji poklali kacic 700 armenških kristijanov. Pomagali so jim pri tem delu tudi vojaki. Vse kaže, da je bilo vse dobro dogovorjeno in naročeno iz Carigrada. Turška vlada je obljubila, da se bodo krivci kaznovali; a sultan je pa odredil, da si obsodbo krivcev sebi pridržuje. Sedaj je gotovo, da pobijalci ne bodo kaznovani, kajti sultan vendar ne bode kaznoval pobijalcev, če je bil vlani sam provzročil velikansko klanje v Carigradu.

Dopisi.

Iz št. Jerneja, 20. marca. Bil sem v četrtek dne 18. marca v Novem Mestu, kjer so bile volitve državnega poslanca za dolensko mestno skupino in ogledal sem si, kako Novomeščani volijo. To je vse drugačno bilo, kakor tedaj, ko so kmetje volili Viljema Pfeiferja za poslanca. Nič ni bilo 18. marca duhovnikov na trgu videti, če pa našega Viljema volijo, je pa vse polno duhovnikov na trgu. In ti duhovniki držijo svoje kmetске volilce zmiraj v svoji sredi, da jim ne zmanjkajo. Nič prav možato ne stopajo naši kmetски volilci na volišče, klobuke imajo močno na oči potisnjene, kakor da bi jih bilo sram v tej družini nastopati. Ali jih oseba njihovega kandidata tako omamlja, da ni nič življenja, ponosa v njih? Vse drugače je to bilo 18. marca, ko so meščani gospoda Šukljeja volili. Vse, in Novo Mesto šteje precej volilcev, je hodilo možato in kakor bi Bog si ga vedi, kako lepo in veselo delo bilo opravili, veselo in navdušeno k volitvi. Tu se je videlo, da volilci sami določujejo, koga bodo volili. Tu ni bilo nič prisiljenega. In zbirali so se tu in tam po trgu, čitaječ brzojave iz drugih mest, iz katerih so jim prišle povoljne vesti in veselih obrazov povedat hodili drugim v hišah. To je bilo videti, da so volilci veseli volitve. Naši kmetски volilci pa kaj klaverno okoli hodijo, kakor bi si bili v svesti, da so kako veliko neumnost napravili. Meščani imajo pa tudi tega Šukljeja radi! Pa zakaj? Ker je dolenski rojak! To je tudi naš Pfeifer. Je pač velik razloček mej volilci in kandidati tu in tam. Pa zakaj? Le razvozljajte si to sami, Vi ponosni belokranjski in Vi kmetje ob Krki in Savi! Kakoršnjega poslanca zaslužite, takega imate. Le zmiraj tako naprej pod varstvom kapelanov in župnikov, vsaj dobra južina Vam je po volitvi gotova in zaradi nje se že klobuk potisne na oči, ko se hodi mej dvema „gospodoma“ na volišče! Pri volitvah volilnih mož so nekateri duhovniki volilcem, ki so se branili za Pfeiferja iti v boj, rekli, da bode drugi kandidat, in da dobro stojijo za to, da bo ta drugi kand dat dober poslanec. Imena niso povedali. So Vas malo naplahtali. To nič ne de, vse se lahko takim volilcem natvezi.

Iz hrvaško-štajerske meje, 24. marca: Že vsi zvonovi so peli o državnozbornih volitvah, kako so se tu in tam vršile in kako si je duhovščina z vso močjo prizadevala priti z različnimi, ne posebno karakte-

rističnimi pripomočki na vrhunec, in marsikdo izmej častitih bralcev mislil si bode, kako mirno ipak ono ljudstvo tam ob hrvaško-štajerski meji živi, ker od tam ni slišati glasu onega zvona, ki o državnozbornih volitvah poje, in marsikdo si bode mislil Bog vedi ali je temu ljudstvo ali duhovščina vzrok, in marsikdo, ki bode to premišljeval, bode sam sebe goljufal. Ne, dragi bralci, tudi mi tukaj v tej solzni dolini nismo srečnejši kot Vi, tudi mi se bojujemo za narod in za domovino, ali zaman, tudi tukaj je ljudstva in sicer veliko število, ki še do danes ni prišlo do prepričanja, da se duhovščina ni nikdar in se ne bo nikdar potezala za kmeta, to je za onega, ki z znojem na čelu vsakdajni kruh služiti mora, ter svojo revno družino le težko preživi. Državnozbornske volitve vršile so se tukaj dne 15. in 16. svečana in sicer 15. svečana v Vel. dolini predpoldnevom za peto kurijo in popoldne za kmetsko občino, ter je izvoljenih osem volilnih mož, in to sami liberalci, temu se bode marsikdo začudil, — to pa samo zato, ker je v Vel. Dolini gospod župnik, ki se za take stvari veliko ne peča, in svoj prosti čas raje za kaj pametnejšega obrne. Drugače je pa izišla volitev na Čatežu, kjer je poleg g. župnika tudi mladi kapelan, ki ne vé, kako čas porabiti. To je bilo dne 16. svečana, ko se je vršila volitev na Čatežu, in sicer dopoldne za peto kurijo, ta volitev vršila se je popolnoma mirno in jednoglasno bil je izvoljen gospod župnik, njega so namreč volili liberalci in klerikalci in poleg njega še dva kmeta, kapelan pa je samo na uho vlekel ter volil jednako z drugimi, pri tej priliki je pa zvedel, kdo ima biti voljen popoldne za kmetsko občino, opoldne si je zapregel voz pri hiši, kjer on gospodarstvo vodi, ter se odpeljal do bližnje vasi, je ljudstvo iz vse vasi zbobnal k volitvi, namreč take, ki so imeli pravico viliti, in take, ki niso smeli voliti, in so oni, ki so smeli voliti, volili jednoglasno kapelana in njegovega najboljšega prijatelja, ki je bil nekdanj cerkveni mož, figa-mož, tako ga je namreč pretečeno leto jedno nedeljo g. župnik iz prižnice imenoval, zato ker je v hudičevo tinto pero namakal ter njega prevzvišenega gospoda knezoškofa črnil, ali župnik ga je tudi volil — in tako sta bila izvoljena kaplan in njegov prijatelj in jeden izmej kmetov, ta volitev je stala kapelana nekoliko litrov vina in nekoliko hlebov kruha.

Slovenske in slovanske vesti.

(„Rajši z Žvegljem, nego z Mahničem.“) „Slovenec“ je posebno razdražen postal, ko vse klerikalne intrige pri volitvi v mestni skupini niso nič izdale. Začel je zopet očitati narodni stranki, da se je zavezala z Nemci, ker je v Ljubljani nekaj Nemcev šlo baje volit narodnega kandidata, kar jim seveda nikdo braniti ne more. S tem so le pokazali, da ne marajo, da bi klerikalizem zavladal na Kranjskem. Tega pač tudi nobeden

drug razsoden človek ne mara, da bi ljubljanski škof Missia nam odločeval v politiki. Čemu bi pa imeli deželne, državne in druge zборе, če se mora le to zgoditi, kar škofje hočejo. Seveda „Slovenec“ je popolnoma zamolčal, da so tudi za klerikalnega kandidata v Ljubljani glasovali Nemci in da je po gorenjskih mestih klerikalni kandidat gosp. Koblar celo sam skušal pridobiti nemških glasov s tem, da je zagotavljal, da ni klerikalce. „Slo-

venec" je zopet pogrel neki izrek g. dra. Tavčarja, da pojdemo rajše z baronom Schwegljem, kakor z dr. Mahničem. Mi mislimo, da ta izrek ni toli pregrešen, kajti baron Schwegel ni nikdar toliko škodoval Slovincem, kakor dr. Mahnič, ki je vedno sejal mej nas neslogo. Dr. Mahnič tudi ni spoštljivejše govoril o naših narodnih težnjah, nego baron Schwegel. Kako je napadal narodna društva, ki imajo za našo narodno probujenje več zaslug, kakor jih bodo dr. Mahnič in vsi njegovi pristaši kdaj imeli. Sicer se pa baš „Slovincu“ najmanj spodobi koga obsipati s takimi očitanji. Mari se njegovi poslanci niso bili na Dunaju zvezali s stranko, pri kateri je baron Schwegel, dasi je dr. Mahnič obsojal to zvezo. „Slovenčevci“ so se torej sami dejanski ravnali po izreku: „Rajši z Žvegljem, nego z Mahničem!“ Če je to smrten greh, naj se ga prvi izpovedó vodje „Slovenčeve“ stranke. Najznačilnejše je pa to, da je „Slovenec“ zopet pri letošnjih državnozbornih volitvah priporočal Povšeta in Pfeiferja, ki imata ta velik greh nad sabo, da jima je bila še nedavno ljubša zveza z Žvegljem, nego z Mahničem. Kar se tiče bratenja z Nemci, naj klerikalna gospôda le sama sebe za nos prime, kajti dovolj časa je hodila z nemškimi liberalci iz jako umazanih povodov. Njim na ljubo je bila odložila vsa verska in narodna vprašanja, da bi preprečila razširjenje političnih pravic na nižje sloje prebivalstva.

(Dopolnilne volitve v občinski svet ljubljanski) katere se bodo vršile za III. razred dne 26., za II. razred dne 28. in za I. razred dne 30. aprila, se ne bodo vršile brez boja. Ljudje, kateri službujejo zdaj klerikalni, zdaj Gregorič-Koblarjevi stranki, so že začeli letati okrog tistih ženic, katere imajo volilno pravico, in pobirajo poblastila, zlorablajoč pri tem tudi ime župana Hribarja.

(Volilni shod poslanca Ivana Hribarja.) Dne 25. m. m. je bil poslanec g. Ivan Hribar sklical shod volilcev v „Narodni Dom“, da jim je poročal o svojem delovanju. Razložil je volilcem, da je v deželnem zboru podrezal, da se osuševanje ljubljanskega barja preveč zavlakuje, in sedaj je upanje, da pride stvar kmalu v tek. Stvar je važna tudi za ljubljansko mesto, ker se bode potem zožilo nabrežje Ljubljaničino in bode pot labko na obeh straneh. Govornik je nato omenjal, da se premišljuje, kako se izboljšajo učiteljske plače, omenjal podpore za višjo dekliško šolo in gledališče. Sploh je točno naslikal vse svoje delovanje v deželnem zboru. Posebno odločno je zavračal sumničenje klerikalcev, da je narodna stranka v zvezi z Nemci in da jim je menda v narodnem oziru le kaj odjenjala. Po Hribarjevem govoru je govorilo več govornikov. Gospod A. Koblar je zopet trdil, da se narodna stranka pajdaši z Nemci, toda poslanec Hribar ga je krepko zavrnil. K sklepu so volilci g. Hribarju izrekli popolno zaupanje.

(Narodna stranka — umira.) „Slovenec“ je nedavno pripovedoval, da je naša stranka že mrtva. Te dni je pa sam priznal, da je njegova stranka morala velike sile napeti, da je zmagala pri volitvah. Proti mrtvecem pač ni treba takih naporov.

(Nezaupnica) Blejska občina poslala je gospodu poslancu Ažmanu sledečo nezaupnico: Gospodu deželnemu poslancu gorenskih kmetskih občin Janezu Ažmanu, županiku v Gorjah pri Bledu. Občina blejska pozvala Vas je bila, gospod deželni poslanec, da imate delovati z vsemi svojimi močmi na to, da se odpravi iz našega deželnozbornskega volilnega reda vendar jedenkrat že oni anakronizem, ki ga zovejo posredno in ustno javno volitev. Obljubili ste nam to in pričakovali smo trdno, da se vkljub klerikalnim tovarišem svojim pokažete vsaj Vi moža takrat, ko se je šlo za to, da visoki deželni zbor dodeli tudi nam preziranim kmetom neposredno in tajno volilno pravico. Toda sramotno potegnili ste jo takrat iz dvorane in kot kmetski poslanec niste se upali nastopiti za naše najvitalnejše interese. Izrečena Vam bodi iz dna srca glasna in krepka nezaupnica. Na Bledu, dne 25. marcija 1897. Za občinski odbor občine blejske: J. Peternel s. r., župan; Josef Verderber s. r., Ivan Kunčič s. r., občinska svetovalca; Andrej Potočnik s. r., Anton Vovk s. r., Franc Zalokar s. r., Tomaž Vidic s. r., Janez Zupančič s. r., občinski odborniki.

(Poslanec Ažman in resnica) Gospod F. Budinek, župan v Kranjski Gori, piše „Slovenskemu Narodu“: Z začudenjem sem čital, da je gospod Ažman v deželnem zboru trdil, da je bil lani kontrolni shod ravno na nedeljo, tako da ljudje niso mogli k maši. Kontrolni shod se je začel šele po maši in večinoma so bili tudi možje pri maši, tudi dotični častnik in okrajni komisar sta bila v cerkvi. Zadržan toraj ni bil nihče, pač pa se je s tem, da se je shod vršil v nedeljo, izkazala ljudem velika dobrota. Na kontrolni shod sklicani možje so največ delavci in ker je bil shod v nedeljo, niso ničesar zamudili in niso imeli škode. Da je mogel g. Ažman tako govoriti, temu se je toliko bolj čuditi, ker je prav zadnji čas bilo ob nedeljah že mnogo „shodov“, pri katerih pa se ni nič kontroliralo, ampak samo pijančevalo!

(Opravični načrt nabornih komisij na Kranjskem za leto 1897.) a) Naborna komisija c. kr. dopolnitvenega okrajnega poveljstva št. 17. v Ljubljani. Dne 1. aprila je bil nabor v Velikih Lašicah za sodni okraj Velike Lašiče. Dne 2. in 3. aprila je bil nabor v Ribnici za sodni okraj Ribnica. Dne 5. in 6. aprila bode nabor v Kočevju za sodni okraj Kočevje. Dne 8. aprila: nabor v Črnomlju za sodni okraj Črnomelj. Dne 10. aprila: nabor v Metliki za sodni okraj Metlika. Dne 12., 13. in 14. aprila: nabor v Rudolfovem za sodni okraj Rudolfovo. Dne 20. aprila: nabor v Žužemperku za sodni okraj Žužemperk. Dne 22. aprila: nabor v Trebnjem za sodni okraj Trebnje. Dne 23. in 24. aprila: nabor v Mokronogu za sodni okraj Mokronog. Dne 26. aprila: nabor v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica. Dne 27. in 28. aprila: nabor v Krškem za sodni okraj Krško. Dne 29. aprila: nabor v Radečah za sodni okraj Radeče. Dne 30. aprila in 1. maja: nabor v Litiji za sodni okraj Litija. Dne 3. in 4. maja: nabor v Višnji Gori za sodni okraj Zatičina. Dne 5., 6., 7. in 8. maja: nabor v Ljubljani za sodni okraj ljubljanske okolice. Dne 10. in

11. maja: nabor na Vrhniki za sodni okraj Vrhnika. Dne 12. in 13. maja: nabor v Ljubljani za mesto Ljubljana. Dne 14. in 15. maja: nabor v Prevojah za sodni okraj Brdo. Dne 17., 18., in 19. maja: nabor v Kamniku za sodni okraj Kamnik. Dne 20., 21. in 22. maja: nabor v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka. Dne 24., 25. in 26. maja: nabor v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič. Dne 29., 30., 31. maja: nabor v Radovljici za ves politični okraj Radovljica. b) Naborna komisija c. in kr. dopolnitvenega okrajnega poveljstva št. 97. v Trstu. Dne 11. in 12. maja: nabor v Idriji za sodni okraj Idrija. Dne 14. in 15. maja: nabor v Logadcu za sodna okraja Logatec in Cerknica. Dne 17. in 18. maja: nabor v Ložu za sodni okraj Lož. Dne 20., 21. in 22. maja: nabor v Postojini za sodna okraja Postojina in Senožeče. Dne 24. in 22. maja: nabor v Vipavi za sodni okraj Vipava. Dne 28. in 29. maja: nabor v Ilirski Bistrici za sodni okraj Ilirska Bistrica.

(**Celjska gimnazija v državnem zboru**) Zastopnik južnoštajerskih mest, poslanec dr. Pommer, je stavil v državnem zboru interpelacijo, zakaj da se celjska dvojezična gimnazija še ni zatvorila, ker državni zbor zanjo ni dovolil potrebnega kredita. Seveda nemški nacijonanci in krščanski socialisti so bili jako veseli, da se je ta stvar zopet sprožila. Nemškim liberalcem bi pa že davno bilo najljubše, da se o celjski dvojezični gimnaziji molči. Naučni minister najbrž ne bode posebno hotel z odgovorom. Narodne Nemce seveda jezi, kajti nadejali so se že, da dvojezična gimnazija izgine za zmiraj iz Celja.

(**Častno občanstvo**) je podelilo občinsko starešinstvo v Sv. Križu na Vipavskem državnima poslancema gg. dru. Antonu Gregorčiču in grofu Alfredu Coroniniju v znak hvaležnosti na dosedanjem delovanju v blagor naroda slovenskega sploh in vipavske doline posebej.

(**Dva slovenska poraza.**) Slovenci smo propali pri volitvi tretjega volilnega kolegija v Trstu in v goriškem veleposestvu. Posebno prvi poraz je za Slovence

posebno občutljiv, 24 let je Nabergoj zastopal ta volilni okraj, a letos ga nam odtrgajo Italijani. Italijani so svojo zmago dosegli le z raznimi nepostavnimi sredstvi. Glasove so kupovali po 30, 40 da celo po 100 gld. Upati je, da državni zbor razveljavi to volitev, kakor tudi volitev za peto kurijo v Istri. V goriškem veleposestvu smo pa propali, ker so nekateri dvomljivi narodnjaki z Italijani volili.

(**Slovenska žena.**) „Edinost“ piše: Žena imenom Franja Husu, soproga vrlega poštenjaka, Luke Husu, je oštevala nekega odpadnika na ulici s priimki, kakeršnih zasluži izdajalec. Oštevani je imel za brambo le bori odgovor: „Kaj se brigade za to Vi, ki nimate kruha!“ Ali žena, ne bodi lena, je pohitela domov po hleb kruha ter ga prinesla k načelniku Vidussu, kjer je bilo zbrano več lahonskih veljakov in tudi omenjeni odpadnik ter položila hleb kruha na mizo rekši; Tu imaš lačnež, ki prodajaš svoj narod! Nasiti se! To rekši je ponosno ostavila osupnjene zborovalce.

(**Nasilstva tržaških Italijanov.**) Tržaški mestni svet je brez vsacega povoda bil razveljavil izvolitev g. Nabergoja v mestni zastop. Nič niso pomagali ugovori slovenskih zastopnikov proti takemu samovoljnemu postopanju. Tržaško namestništvo je pa dotični sklep mestnega sveta razveljavilo. Seveda mestni zastop tržaški je sklenil proti odloku namestništva pritožiti se na ministerstvo, češ, s tem se mu kratijo samoupravne pravice. Nadejamo se, da Italijani ničesa ne opravijo in naposled zmaga pravica.

(**Slovenski vojaki na Kreti.**) Drugi bataljon 87. pešpolka je odrinil iz Trsta na Kreto. Vse poštnje pošiljatve, namenjene vojakom družega bataljona pešpolka št. 87 na Kreti je adresovati v Kanejo in je vsakemu naslovu dostaviti: „Posredovanjem zapovedništva ladje cesarica-kraljica Marija Terezija“. Pošiljatve oddidejo iz Trsta dne 5., 10., 11. in 19. aprila ter pridejo v Kanejo 10. in 24. aprila.

Razne vesti.

(30. marca 1897. leta) torej pred sto leti, je bil za Ljubljano dan velikanske vznemirjenosti. Tega dne pred osmo uro zjutraj namreč je prišla prva francoska pehota v naše mesto. Vodili so jo eden podpolkovnik in pet francoskih husarjev. Bojazljivejši del ljubljanske denarne aristokracije je izbežal iz Ljubljane. A strah je bil neutemeljen. Ko je primarširala 1. aprila vsa generala Berdotteja armada z godbo na čelu, pridobili so si Francozje z izvanredno lepim vedenjem kmalu priljubljenost v vseh meščanskih slojih. Napoleon Bonaparte pa je izdal za Kranjce jako pomirljiv rezglas.

(**Nenavadno bogat dan.**) V župniji Preserje je bilo 28. m. m. rojenih 6 dvojčkov. Prva dva sta bila fanta, pri drugem porodu fant in deklica, pri tretjem pa obe deklici. Zares izvanredni slučaj, da bi bili v jedni župniji na jeden in isti dan rojeni v treh hišah dvojčki, ko prej v več letih niso bili v treh krajih.

(**Osveta Ižanke.**) Neki Ižanec, ki je v treznem stanju večkrat prav neusmiljeno pretepal svojo ženo, je imel navado, da se je navlekel vsako nedeljo „pri Lojzetu“ v

tako obilni meri vina, da je, prisedši domov, zaspal kakor bi ga ubil. Ko je prišel neko nedeljo zvečer zopet tako trd domov, spomnila se je njegova žena vseh in tudi baš minulega dne dobljenih udarcev; kri ji je zavrela in vzela je poleno ter svojega od pijanosti do cela oneveščenega moža pretepla, da je bil ves višnjev. Ko je naslednjega dne zopet trezni mož popraševal pri svojih sopivcih, kdo ga je tako grdo naklestil, ni mu vedel nobeden ničesar povedati. Ker pa je mož svojo ženo tudi v prihodnje pretepal, zgodilo se mu je še par nedelj, da se je osvetila nad njim v vsaki pijanosti. Ižanec pa vendar nikdar ni mogel zvedeti, kdo ga pretepa. Minoli teden pa je šinila Ižancu nakrat v glavo sumna: kaj, če me pretepa ona? In ko je prišel zvečer po navadi domov, delal se je nalašč silno pijanega, dasi je bil povsem trezen. Kakor težka klada se je zavalil na klop ter začel glasno smrčati. In glej! Kmalu je prišla žena s polenom ter ga začela navdušeno biti po zadnji plati. Toda ojoj! Kakor ris je planil mož po konci, iztrgal sila prestrašeni ženi krepelce iz rok, ter jo začel prav

ostro kaznovati. Sosedje so jo jedva rešili iz rok besnega Ižanca. Žena je zapustila še tisto uro svojega moža ter se vrnila, ker je brez otrok, k svojim starišem — kakor pravi — za vedno.

(Cigani.) V sredo, dne 17. marca zvečer zasačil je mestni policijski stražnik Fran Gašperlin na Dunajski cesti tri cigane, ko so ravno šli na Matijanovo dvorišče. Ko so cigani opazili, da jih stražnik zasleduje na dvorišču, so pobegnili in stražniku se je posrečilo jednega ujeti in aretovati. Aretovani cigan je Josip Maier iz Gorice. Pri osebni raziskavi so se dobili pri njem 4 stotaki, katere je baje na Koroškem „prislužil“. Na Matijanovem dvorišču pustil je bil nove čevlje, katere si je bil sezul, da je lože bežal. Josip Maier je bil zaradi tatvine že 8 let v zaporu in je brez dvoma ukradel tudi denar, ki se je pri njem dobil.

(Požari.) V četrtek, 18. marca popoldne nastal je na Golovcu v gozdu F. M. Schmitta gozdni požar, kateri sta zaneli dva dečka. Ogenj, ki se je razširil na 1½ orala, udušil so ljudje, še predno je prišla na požarišče požarna bramba. Na požarišče je prišel tudi župan gospod Ivan Hribar. — Dne 17. m. m. je zgorel veliki kozolec J. Primca v Pristavi. — Dne 23. m. m. je v Koslerjevem gozdu blizu Cekinovega grada nastal ogenj, kateri pa so na pomoč došli ljudje hitro pogasili. — Dne 22. m. m. je nastal v skednju Uršule Zatlara blizu Mokronoga ogenj, kateri je razen skednja upepelil tudi hišo in pa hišo posestnika Kavčiča. Ogenj je zanel 6letni sin Uršule Zatlara, ko se je igral z žveplenkami.

(Nezgode.) Dne 23. marca padel je raz stavbinski oder pri Schrejerjevi hiši delavec Martin Štavn in se na glavi lahko pokvaril. Nezgode je baje sam kriv. — Ivan Kozamerlik, fijakarski hlapec, vozil je dne 23. m. m. ob 8. uri po Tržaški cesti proti Ljubljani. Blizu tobačne tovarne nasproti stavbišču Koširjeve hiše bila je na cesti izkopana 1½ globoka in 1 meter široka jama za napeljavno vodovoda na stavbišču. Jama je bila nezadostno ograjena in razsvetljena. Hlapec je vozil v lahkem diru in zavozil naravnost v jamo. Konja sta podrla ograjo in padla v jamo. Ljudje, ki so prišli hlapcu na pomoč, so le z veliko silo spravili konja iz jame. — V noči mej 22. in 23. m. m. se je zaletel mej postajo Poličane in Ponikvo na Štajerskem prazen železniški stroj v druga dva stroja, ki sta drdrala pred njim proti Ponikvi v presledku 15 minut. Kakih pet kilometrov pred Ponikvo je dohitel drugi stroj prva dva in se zaletel s tako močjo v nje, da so se vsi trije stroji hudo poškodovali. Tudi jeden strojevodja je bil lahko ranjen. Vzrok nesreči je bil strojevodja drugega stroja, ki ni ohranil ves čas presledka 15 minut in ki je najbrž na stroju s kurjačem vred zaspal. Tudi železniški čuvaji so krivi veliko te nesreče, ker niso drugega stroja ob pravem času ustavili. Ker je bila noč jasna in ker je tudi progla zelo ravna, obvarovala bi se lahko bila nesreča, ko bi drugi strojevodja in čuvaji obračali večjo pozornost na izvanredne stroje in vlake.

(Snedeni desetaki.) Janez Rozman na Brodu je štedljiv mož. Imel je spravljene v prešičjem mehurji štiri desetake. Mehur je skrnil v posteljo, a našel ga je maček in razjedel mehur in desetake.

(Redek prizor.) V nedeljo, dne 14. m. m. ob 2. uri popoludne zbirali so se župljani cerkve Sv. Gore občine Vače pri Litiji pred cerkvijo k popoludanski službi božji. Hkrati začne iz na pol oblačnega neba deževati ter grometi, in bliski jeli so švigati, ko ob najhujši nevihti. Hipoma udari strela v cerkveni zvonik in leteč po strelovodu se razprši v kacic 14 stremen ter šestero osebam od zbrane množice raztrga obleko in jih lahko poškoduje,

mej tem ko več kot 20 oseb omedli, katere so pa še le po četrturnem prestanku zopet k zavesti prišle. Hujših posledic strela ni povzročila.

(„Brž na Kreto!“) Dva nadebudna drugošolca v zorni mladosti 12 let iz Kranja sta hotela stopiti — menda po vzoru pariških velikošolcev — v legijo grških prostovoljcev. Za dolgo potovanje do Grške pa je treba novcev. Dogovorivši se s svojim sorodnikom v Orsovi, vzela sta iz blagajne svojih starišev par stotakov, ter jo brez slovesa pa tudi brez prtljage pobrisala. Skrb in bojazen starišev je umljiva, ko sinov več dnij ni bilo najti. Vse poizvedovanje je bilo zaman. Včeraj pa je došla obupan starišem veselo tužna vest, da so junaška sinka zajeli v Orsovi ter ju vtaknili v zapor. Zagrizena Grkoljuba, v drugi kranjski gimnaziji pripeljeta se torej že te dni nazaj, a hrez lovrik in brez kolajn. Morda pa ju pričakuje kaj drugega!?

(Važno odredbo) je razglasilo naučno ministerstvo; dovolilo je namreč, da se s 1. oktobrom 1897. l. vpišejo ženske kot redne ali izredne slušateljice na modroslovnih fakultetah avstrijskih vseučilišč.

(Jubilej konjskega mesa) se je mogel praznovati 17. t. m., kajti prav pred 50. leti — to je 15. marca 1847. — je povabil grof Barth pl. Barthenhelm 42 živinozdravnikov na banket konjskega mesa. Zdravniki so se izrekli, da je meso konj tečno in zdravo, kakor goveje, in odtlej so nastale občne javne mesnice s konjskim mesom, kakoršno imamo tudi že v Ljubljani. Na Dunaju je danes do 200 mesarjev, ki pobijejo na leto povprečno 20.000 konj. Meso se porabi največ v klobasah.

(Nova otročja bolezen) se je pojavila na Dunaju v neki ljudski šoli Leopoldskega okraja. Izmed 35 deklic zbolelo je tekom par dnij nakrat 16 za boleznijo, katero nazivlja sedaj društvo zdravnikov glasovni krč. Znaki so: krč, trepetanje udov, slabost v nogah, omotice in glasno, neutušljivo ihtenje. Bolezen se loteva samo 10 do 12letnih malokrvnih in slabotnih deklic. Šolo so takoj zaprli, zdravnikov pa se je lotilo veliko vznemirjenje.

(Kopaljšče Cerkevica je prišlo na kant.) Pred nekaj leti so nekateri madjarski židje sklenili napraviti iz Crkvenice v hrvaškem Primorju pod Reko kopaljšče, katero naj bi delalo konkurenco Opatiji. Sestavili so družbo, katera je zgradila velik hotel in napravila marsikaj za povzdigo kraja, a vse na upanje. Ta družba se je pozneje premenila v delniško društvo, katero je nadaljevalo začeto delo, pa tudi ni nič plačalo niti svojih delavcev in slug ne. Graditeljica hotela firma Tönnies v Ljubljani je le iz teška dobila svoj denar, drugi pa so se zaman trudili. Na posestvo je vknjižen ogromen dolg in končno je društvo napovedalo bankerot. Mej uslužbenci je zavladal velik strah. Hišine, natakariji, kočijaži, hlapci, veslarji, vrtnarji — vsi že več ko leto dni niso dobili plače in so bili iz sebe, čuvši, da so težko zasluženi krajcarji izgubljeni. Ker je vse imetje nepremično in premično, kar ga premore družba, že zarubljeno, so vse tirjatve izgubljene. Jeden upnikov je dal že odpeljati opravo iz 110 sob, uslužbenci so pa ovadili ravnateljstvo bankerotne družbe radi goljufije drž. pravdnistvu. Škoda, katera zadene upnike in delničarje, se računa na pol milijona goldinarjev.

(Policijski komisar — tolovaj.) Bruseljsko sodišče je dne 26. marca bivšega policijskega komisarja Courtoisa in nekega pajdaša njegovega obsedilo na smrt. Courtois je izvršil več roparskih umorov in mnogo večjih tatvin in sicer ko je bil v službi ter uradoma lovil — samega sebe.

(Stoidevet let star veteran.) Te dni so pokorali blizu Črške Lipnice veterana Josipa Berudta, ki je bil dosel lep starost 109 let. Berudt se je bil porodil dne 4. decembra 1788. ter se dejanski udeležil vseh bitek proti Napoleonu I. Poslednja leta je častitljivi starček živel v zelo siromašnih okolščinah; njegovi znanci in sosede — sami ubožci — dajali so mu najpotrebnejše, toliko da starec ni trpel gladu.

(Krščansko socijalistična ljudomilost) je glasovita. V odiranju ubogih delavcev so prav taki kakor židje. Lep izgled krščanskega socijalista je kardinal in nadškof v Pragi. V spodnjem Brežanu si je dal na svojem posestvu sezidati konjarno in malo žrebčarijo, ki stane samo 40.000 gld. Ta stavba je krasna. Stanovanje poslov pa je stara bajta skoro brez strehe in brez zaprtih oken. V vsej bajti je po zimi porabna jedna sama sobica. Torej za kobile in žrebce palačo, za ljudi pa hlev.

(Madjarsko-židovska pravstvena popačenost.) V madjarskem mestecu Hodmezövasarhely se vrši sedaj kazenska obravnava proti družbi morilcev, katera je umorila celo vrsto ljudij zgolj iz dobičkarije. Na Ogerskem imajo pogrebna društva, katera so tako osnovana, da dobe sorodniki, ako je bil umrl družtvenik, precejšno svoto izplačano, po 50 do 100 gld. Vsakdo je lahko član več takih društev in ker jih je v Hodmezövasarhelyju jako mnogo, dobili so sorodniki po 1400 gld. To je zapeljalo zlasti mnogo žensk, da so vpisale svoje sorodnice v ta pogrebna društva. Zastrupile so potem svoje sorodnice in utaknile dotični denar v žep. Ljudje so tako popačeni, da je mati zastrupila svojo lastno hči, v drugi hiši zopet hči svojo mater. Ta grozna pohlepnost in popačenost je nastala vsled upliva židov. Ti umori — katerih je dozdaj dokazanih 42 — niso jedini dokaz. Dobiti je še mnogo družih. Posebno značilen je naslednji slučaj. Sin precej imovitega posestnika je nedavno tega umoril svojega očeta, svojo mater, tri brate in dve sestri, vse v jedni noči. Ko je prišlo sodišče temu zločinu na sled, je fant hladokrvno priznal, da je storil umor, da bi on podedoval vse očetovo premoženje. Ker še ni bil polnoleten, ga sodišče po ogrskih

zakonih ni moglo obsoditi na smrt. Pred končno obravnavo je šel morilčev strijc k nekemu odvetniku in mu obljubil znatno nagrado, če izposluje, da sodišče njegovega njetjaka proglasi polnoletnim. Advokat je vprašal moža, čemu to želi, na kar je ta ljubeznivi stric odgovoril: Veste, gospod doktor, ko bi bil Joška polnoleten, bi ga obesili in jaz ga bi podedoval, dokler je nedoleten, ga pa ne morejo obesiti. Kaj ni to ljubeznivi strijc, ki se toliko potruji, da bi svojega netjaka spravil na vešala?

(Trdo življenje.) Leta 1849. je umrl na Angleškem admiral Willonghby, 89 let star. Govorili so o njem, da ima življenje bolj trdo, kakor je življenje 10 mačk. Tekom vojaškega življenja mu je prevrtalo telo 71 krogelj, trikrat so ga zadele granate in razen tega je bilo videti na njegovem telesu preko 200 brazgotin, udarcev sablje ali uboda sulice ali pušice. In vkljub vsemu je umrl v visoki starosti na svoji postelji! Bitke pri Lipskem se je bil udeležil v ruski službi pod poveljstvom generala Kutuzova. V tej bitki mu je kroglja odtrgala desno roko. Ruska vlada mu je dovolila za vse življenje mirovino kakor ruskemu polkovniku. Razen desne roke je manjkalo Willonghbyju levo oko in odtrgana mu je bila polovica spodnje čeljusti.

(Kaznovanje nezvestih ženinov) je upeljano že dlje časa v Angliji. Tretja kamora „quens bench sodišča“ ima radi tega vedno polne roke dela. Vsak hip se izneveri kak ženin svoji nevesti, vsak dan zapusti ljubimec svojo zaročenko in kazni sledi povsod za petami. Tako je zapustil minoli teden neko mis Cross ljubček, ker je prišla na sestanek vedno v spremstvu svoje sitne in strašno pozorne matere, ki je ljubimca v vsem ovirala. Za svojo nezvestobo je moral plačati zapuščenki 200 gld. Ljudskošolska ravnateljica Eliza Hoare je dobila izplačanih od izdajalskega učitelja 360 gld. Učiteljico Ano Crowther je zapustil večleten ljubimec, fotograf, pa moral zato plačati 1500 gld. Bogato najemnikovo hčer iz Limericka je zapustil bratranec, a bil zato obsojen na 3000 gld. težke žepne kazni. — Ako bi se upeljalo tudi v Avstriji tako sodišče za nezveste ljubimce, bi bržčas prav nič ne ugovarjala naša dekleta!

Poučne stvari.

Kompost ali mešanec. [Konec]. Predno o kompostu ali mešanec dalje govorimo, sezimo še nekoliko nazaj, v že povedano. Rekli smo namreč, da je dobri uspeh gnojitve z umetnimi gnojili, uporabljenimi za gnojitev trt ter sadnega drevja neizostanljiv, ako je tudi zemlja, v kateri se ž njimi gnoji, prave kakovosti, to je, prave kemične sestave. Nekatera, dandanes priporočana umetna gnojila v gotovem svetu kaj malo, ako ne še celo kar nič ne koristijo. Pisatelj teh vrstic sam je v stanu vsak čas v prošlem letu popolnoma pravilno z umetnim gnojem zagnojene enoletne cepljene ameriške trte pokazati, katere deloma prav dobro, deloma pa kar nič ne rasto. Prav dobro rasto na bolj ilovnatem svetu, prav slabo ali boljši rečeno kar nič, pa koj tikoma na laporatem. In vender so tu i tam iste ameriške podlage, na teh isti evropski cepiči, in tu in tam isti umetni gnoj, kupljen od slavne naše c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Toraj to je goli faktum in s tem je treba pač, kadar se umetna gnojila priporoča, računati. Računati je treba pa pri priporočanju umetnih gnojil za vinogradstvo ter sadjarstvo še z enim faktorjem in ta je sledeči. Ravno po vinorodnih, toda po trtni uši že uničenih krajih, je dandanašnji odločno najmanj denarja. Najmanj ga je pa zato, ker je ravno trtna uš zelo vsem gospodarjem takih okrajev glavni, ako

ne edini vir denarnega dohodka, v ino odvzela. In zopet se sliši po takih krajih že navedeno tožbo: „i s čim naj si pa umetnega gnojila kupim, ako pa denarja nimam?“ Pisatelj teh vrstic imenuje kompost ali mešanec kmetiško gospodarsko branilnico, v katero se takorekoč nikak kapital ne vloži, pa vender se lahko iz nje, čez poldrugo ali čez dve leti, velik kapital z obilnimi obrestmi vreden vzame. Tako imenujejo kompost i drugi umni kmetovalci, in to pač po vsej pravici, kajti kaj pa je prav za prav kompost ali mešanec? To le je. Cestno blato, blato kakršno se po dvorišču postrže, zemlja kakršna tu i tam odpade, plevel, segnita opresnina, vsake vrste smeti, pri perilu odpadli pepel, obrabljeno česlo in vsa taka šara, katera v gospodarstvu že prav nič vredna ni, spravlja se na kup. Zabeli se jo večkrat prav dobro z gnojnico, osobito pa s straniškim blatom, z fekaljami. In ako se tako zabeljeno šaro, v dveh letih še kake štirikrat premeče, tako da pride zgornja plast v novem kupu na dno, spodnja na vrh, pa je kompost ali mešanec dosežen. Tak kompost ali mešanec, da je dobro napravljen, zaleže povsod, posebno pa v vinogradu, odločne ravno toliko, kakor hlevski gnoj, še odločnejši in veliko več, kakor umetna gnojila. Velja pa kompost malo ali celo kar nič. Umetna gnojila pa, in naj bodo še tako poceni

— kar pa niso — stanejo pa dosti. To še celo, ako se v pošteb vzame, da se priporoča gnojitve, izvršena z umetnimi gnojili, vsako tretje leto ponoviti, mej tem ko izda pravilno ter z dobrim kompostom izvršena gnojitve do 12 let. P satelj teh vrstic razpolaga čez kupec komposta, v katerem leži gotovo 300 voz. Vsak voz vreden bude, ko bo do prihodnje zime kompost popolnoma dozorel 2 gld. Po tem takem reprezentuje ves kompost vrednost 600 gld. Ako se pa vse stroške, katere je naprava tega komposta zahtevala, sešteje, gotovo ne znesejo 60 gld. Ali ni toraj kompost resnično kmetiško gospodarska bra-

nilnica, v katero se nič kapitala ne vložijo, dosti pa z obrestmi vred ven vzame. Da to je on, in zato naj bi se po vinorodnih krajih napravo komposta v prvo, v drugo in v tretje z vso gorečnostjo priporočalo, ne pa tako umetna gnojila. Z ravno lepega, v pravem redu vzdržanega, kar le mogoče velikega kupa govejega gnoja, dičil naj bi vsak kmetiški dvor istotako kar le mogoče velik v pravem redu držan kupec komposta. To naj bi bil vsakemu gospodarju uzor že celo po vinorodnih krajih.

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 17. aprila 1897.

Loterijske srečke.

Trst, dné 27. marca: 59, 23, 75, 55, 58.
Praga, dné 31. marca: 71, 12, 4, 2, 13.

Domačija

skoro sredi trga, z zidano hišo v jedno nadstropje, s tremi sobami, prodajalnico in z vsem, kar zdravu spada, z lepim vrtom z grozdnimi trtami in sadnimi drevesi, z velikim vinogradom z lepo trto, katera je jako rodovitna, in se v njem pridela ob slabem času 50 velikih veder vina, z dvema lepima gozdoma z bukovino in brastovino nemešanima in z dvema travnikoma se **takoj prodaja**. Hiša ima pravico za gostilno in kramarijo in je pripravna za vsako trgovino ali obrt ker stoji na ugodnem kraju. Kaj več pove **Peter Maurin**, posestnik v Radečah pri Zidanem Mostu.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po eg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Oklic.

Daje se na javno znanje, da

1.) rudar **Franc Mlinar**, stanujoč v Bruchu, sin zakonskih rudarja Andreja Mlinarja in Cecilije, rojene Treleč, obeh v Toplicah stanujočih,

2.) in brezposelna **Marjeta Vidmar**, stanujoča v Bruchu, hči zakonskih rudarja Antona Vidmarja in Uršule, rojene Pivec, obeh v Zagorju stanujočih, hočeta vstopiti v zakon.

Oklic se ima razglasiti v občinah Recklinghausen (mesto) in Zagorje.

V Recklinghausenu (mestu), dné 27. marca 1897.

Stanovskega uradnika zastopnik:

Veršteg.

Tržne cene v Ljubljani

31. marca 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	20	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež, „	6	30	Surovo maslo, „	—	84
Ječmen, „	5	50	Jajce, jedno	—	2
Oves, „	6	50	Mleko, liter	—	10
Ajda, „	7	—	Goveje meso, kgr.	—	91
Proso, „	7	—	Telečje „	—	62
Koruza, „	5	—	Svinjsko „	—	66
Krompir, „	2	20	Kostrunovo „	—	40
Leča, „	12	—	Pišanec „	—	60
Grah, „	13	—	Golob „	—	18
Fižol, „	10	—	Seno, 100 kilo	—	214
Maslo, kgr.	—	94	Slama, „	—	205
Mast, „	—	70	Drva, trda, 4 metr.	—	640
Špeh svež „	—	64	„ mehka, 4 „	—	480

Preobleke. Popravila. Najnižje cene. Največji izbor. Skrbno izdelovanje.

Ljubljana, Mostni trg 15

L. Mikusch
tovarna držnikov

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradeo, poste restante.

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?
Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.